

A vintage black and white photograph of a woman in a boat. She is wearing a lei made of white flowers and is leaning over the side of the boat, picking flowers from a bush. The boat has a white canopy and a wooden railing. The background shows a body of water.

Nr. 6
1936

Meie Aeg

ÕPPIGEM VAATLEMA LOODUSE ILU

Õigühnega on juhtunud, et teise hääletus — Milline kena õhtul kui tore lill! Millised kaunid pilved! — otsekui raputas filmilt maha fatte ja nagu ennast leides hakati nägema ümbruse ja asjade ilu.

Kuid alati pole kaastast juhtimas tähelepanu loodusele. On tarvis õppida ise vaatlema ja leidma ilu loodusest.

Ilu nautimiseks ei ole just tingimata tarvis krüüanteeme ega liiliaid, ei kulda ega kalliskive. Ilu saab nautida ja ülevust saab imetella lihtsamasti asjadest. Kes näevad ilu ainult kalliduses ja harulduses, need tüüsitavad oma tundeid. Paljud peavad iluks ainult kulla läiget ja kalliskivide sära. Need asjad on kallid ja haruldased, ja nende abil inimesed tahavad tõsta oma enesetunnet, teades et minul on, teistel mitte. Kuid seda hõikumist ei saa nimetada iluhindamiseks, sest see pole ilutundeist, vaid egoistlikust üleolekupüüdest.

Ilutunne on inimese vaimu kõrgem avaldus. Ilutunne on hinge (meelte) tasakaal, mõistuse harmoonia. Ilutundes on ühendatud asjade mõte ja idee, vormid ja värvid ning otstarve. Tuleb vaid mõista waadelda ilu.

Iluväärtuste avastamiseks tuleb lasta oma mõttele ja oma tunnetel vabalt ilutseda asjade ümber. On tarvis harjutada tähelepanuga vaatlema, palju nägema ja sügavasti tundma. Loodusearmastust, ilumeelt ei saa omandada hooletu ükskõiksusega.

Paljud lähivad ilust mööda, nägemata seda. Meil on silmad, kuid ei näe; neil on kõrvad, kuid ei kuule.

Waadelge loodust! Waadelge seda suurt iluüllust, seda alati pidulikkust, mida loodus pakub meie meelele. Pole ühtegi rohufört ega lille, pole tühiematti putukat, kelle puudus oma ilu ja imetusväärtus.

„Põhjamaa palmid“

Foto Nylander

Ebatargad ja tundelaged on need, kes ütlevad — kõik on vana, kõik on nähtud, kõik on olnud, oleme harjunud. Mäti on leida midagi uut looduses. Kõnagi ei saa tekkida harjumust ärksas hinges. Loodus ise hoolitseb alatise vahelduse eest.

Ilu ei saa ka mõista ainult mõistusega ja teadusliku analüüsiga. Ilu tuleb tunda — läbi elada. Ilu on peamiselt tajutav tunnetega. Ta on meis endis, meie tunnetes. Mida sügavam, mida ärksam on kellegi tundemeel, seda enam näeb ta ilu.

Vaade Pühajärvele

Iga inimene on võimeline nägema ilu. Mõtundmine pole mitte üksi kunstnikkude ja luuletajate eesõigus. Lähenege vaid loodusele avaki hingega, sügava tahtega, et otsida ilu. Seiate endist ära kõik eelarvamised asjade lihtsusest ja harilikkususest. Pange tööle oma kujutlusvõime, vaadeldge asju sügavasti. Siis näete, milline lohkutõla ja ilu on igal pool looduses. Te leiata alati uusi hääli, värve ja vorme, mis teid kütkestavad ja teie elamusi valmistavad.

Kunstnikud ja luuletajad on nagu teisedki inimesed. Nendegi tee looduse juure on viinud vaatluse, tähelepaneku ja harjutuse kaudu. Nad on arendanud endas ärkja ilutunde ja ka võime avaldada ning jäädvustada oma elamusi.

Kõigile kunstidele annab loodus aine. Inimene ei saa midagi ilma, ilma et ta ei võtaks eestjuu loodusest. Loodus on suurim kunst, kõrgemal kõigist inimese loodud kunstidest; ta on ülev oma piiristatavast. Kunsti ärgi lähenege loodusele pahatahtlikkusega, otsides mida arvustada. Loodust ei arvustata, ta on kõrgemal igast arvustusest...

Loodust tuleb mõista. See vaatleb sügavasti loodust, see jääb mõtlema. Imeline on loodus. Ta esitab küsimusi, annab suuri mõtteid ja ideid. Ihtlasi ta aitab neid lahendada. Ka inimene on osa loodusest. Ja kõik inimkonna saavutused on vaid osalised avastused looduse suurest täiuslikkusest.

Suured kunstnikud on loonud niisuguseid suuremaid töid. Nad on elustanud marmori ja lõuendi oma tunnete sügavusega. Kuid mis on ka suurima kunstniku saavutus võr-

rduna looduse ülevõitmisega! Kus on kunstnik, kes suudaks anda midagi võrdset päikeseloojaku müsteeriumile! Päikeseloojak — milline haarav võimas ilu, salapärase ja kohutava ühtlasi. Võib mõista loodusrahuaid, kes langevad filmile, haaratuna auktusest ja hirmust selle üleva vaate ees.

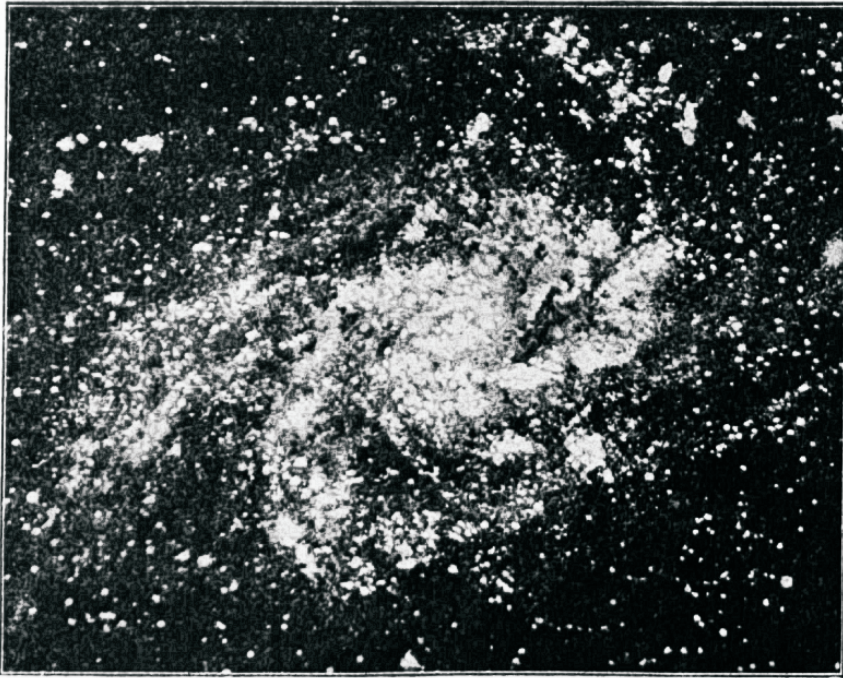
Kas on midagi muud võrdset öö mähedale hiilgusele! Milline rahu, milline ääretus! Ping nagu tõuseb üles ruumi lõpmatusse. Kui väitefets jääb siis meie isiklik elu — meie väike viletsus, meie isekad ja omakasupüüdlisud mõtted, tigidus ja kadedus. Nangele maha jääb see kõik.

Vaadeldge päikese tõusu. Milline ülevõit ja ilu on valgusallika saabumisest ja looduse ärkamisest!

Kas olete pannud tähele pilvi! Suurepäraselt ilusad on värvirikad rümpilved otsekui lumemäed tumesinise taeva kõrgustel ilusal päikesepaistelisel päeval. Kohutavad ja ilusad on äikepõlvad, kui nad hooga üles kerkiavad ning pitsenooli välja saadavad, mis vahest kutsuvad esile kõrvulukustavaid kõrgatusi.

Haarav on loodus, kui pühendame sellele oma täieliku tähelepanu. Igal pool, nii aasjal kui ka nõmmel, võib meid paeluda värvide ja vormide rohkus. Tuleb vaadelda pisimaid ühikasju — lilli, pöösaid, puid, ja ka laiu kogupilte — aasju, võlde, metsi, vetevälju. Püüdkte ära näha võimalikult kõike õitseval aasjal, lohkaval põllul, varjulisel metsaalusel. Vaadate, kui suure ime moodustab ja ilu omab samuti pisike taimede, mis jääb suuremate hulgas varju, kui ka võimas puu, mis sirutab ladiwa kõrgel taeva poole päikesele vastu. Nähte ja kujutlege looduse kogupilte kaunistena ja suurjuguštena. Pange tähele kuidas liikuminegi kauguses kaob hingeülendavasse rahusse. P. K.

Pilk

maailma- ruumi

Ruum, millel ei ole äärt ega otsa, kus asuvad loendamatud maailmakehad

Tähekogu, mis on nähtav ainult võimsa pikksilma abil ja sedagi vaid udukoguna. See oleneb kaugusest, et määratu arv tähti sulab kokku näiliseks uduks.

Ükski muu teaduseala ei suuda meid, inimesi, rohkem ülendada ja rohkem alandada kui astronoomia ehk täheteadus. Kui ijeteadlik ja kõrkusejt tarretanud inimene tõstaks vaikjel ööl mõttes oma silmad tähistaeva poole, siis tekiks temas weene inimese tihhijusejt ning taevaruumi ülewusejt.

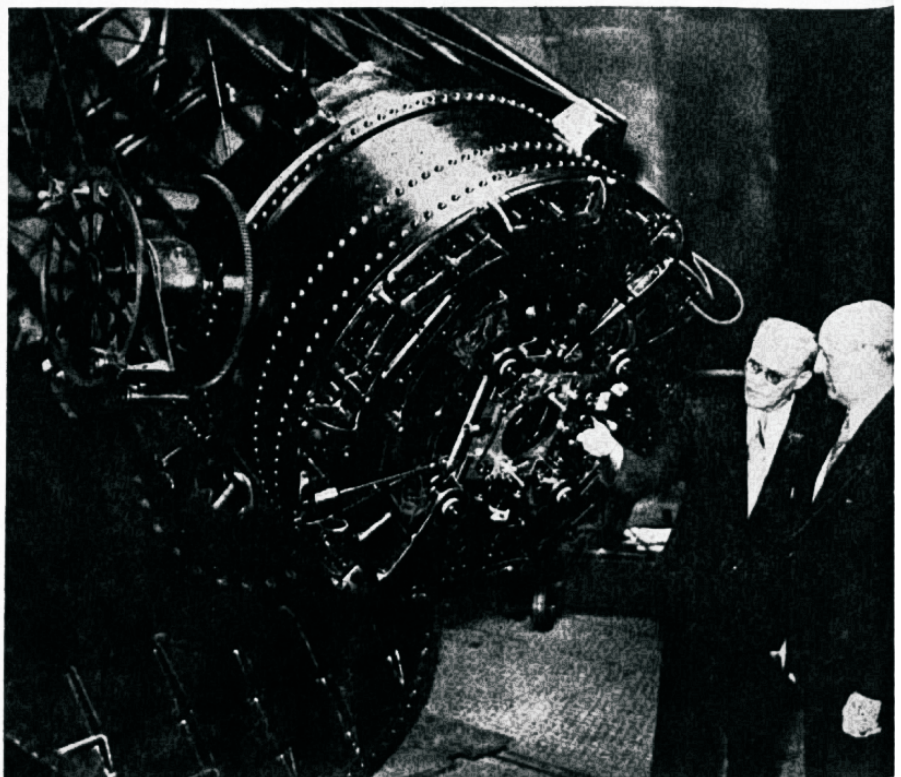
„Tõstke oma silmad üles, ja waadake, kes on need loonud, kes jaadab nende wäe wälja arwu järgi? Ta kutjub neid kõiki nimepidi; tema jõu ja tugewa rannu tõttu ei puudu neist ühteainust.“ Jes. 40, 26.

Teadlased on töötanud wälja tähtede nimistu, mis sijaalab 1800 miljonit tähte. Milline hiigelarw! Meie Maa kaaslane, Kuu, on ainult 384 000 km maajt kaugel. Maa kaugus Päikesejt on aga juba 149 miljonit kilomeetrit. Päike on 1 300 000 korda meie maakerajt suurem. Ta pöördub oma telje ümber 25 päewa jooksul. Merkur käib oma tee ümber Päikese 88 päewaga (üks aasta wõrdub seal 88 maakerapäewaga), Weenus tiirleb ümber Päikese 225 päewaga, ja kolmas teekaaslane, meie Maa, pöörleb jelle tee 365 päewaga. Igas minutis kihutab meie Maa 30 km edasi. Marsi tiirlemisperiood ümber Päikese kestab 686 päewa, ja hiiglal Jupiteril on ligi 12 aastat waja jelleks, et käia läbi oma tee. Maaga wõrreldes on tema ruumala umbes 1300 ja maas ligi 318 korda suurem. Edasi astronoomid teatavad weel Saturnist ja tema saladuslikust rõngast, mis teda ümbritseb. Suuremas pikksilmas

näib rõngas jagunewat kahets iihistejks rõngaks, mida teineteisest lahutab tume joon. 1871. aastal avastas W. Herschel uue planeedi, mis sai endale nime Uuran. Selle tiirlemisperiood on 84 aastat. Neptun on päikesejsteemis seni tuntud kõige kaugem planeet. Ta asub Päikesejt 30 korda kaugemal kui Maa ja tema tiirlemisperiood kestab ligi 165 aastat. Nende arvestuste tõelikkust tõendab päikese- ja kuuvarjutuste ettemääramine, mis toimub minutilise täpjujega.

Paneme tähele weel Põhjanaela, päikest, mis on 1000 korda suurem meie Päikesejt, ja Siirust, üks hiilgawaimaid tähti, mis on 5000 korda suurem meie Päikesejt, Weegat, mis on 54 000 korda suurem, ja Arkturi — 550 000 korda suurem Päike-

Võimas pikksilm, mille objektiivi läbimõõt on 1 meeter.

fest. Nimetatud tähed on kõige heledamad ning neid kutsutakse esimese juuruse tähtedeks.

Mõnes kohas taevavõlvis on palju tähti üksteisele nii ligistifku, et film ei suuda neid eraldada ja ükssikult näha, vaid tajub neid üldise valkja laikuna. Pikkfilmis aga laguneb sagedasti niisugune laik ükssikult nähtavate tähtede parveks ehk jagaraks. Üks kõige tuttavamaid tähefokused on n. n. Sõel ehk plejaadid. Palja filmaga võib selles eraldi näha umbes seitse tähte, kuid juuremate pikkfilmide abil 2000 ja veel rohkem tähte. Suur ja Väike Karu on tuntuimad tähefokused.

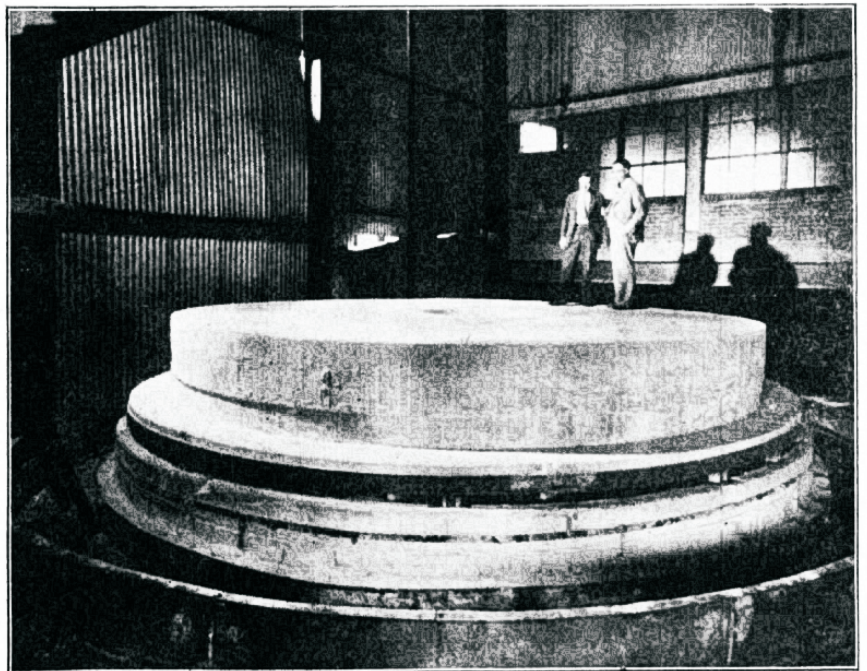
Kõige filmipaistvam ja laialtulatustüüpi tähefokused on Dinnutee. Waade sellele on ilusaimad. Ta paistab meile kui tuhmit helenev hõbewalkjas uduline wõõ ehk pael, mis käib üle kogu taewa peaaegu suurringina, jagades taewaskera kahes wõrdseks poolkeraks. Dinnutee koostub tõelikult väga paljudest tähtedest, mille kogu arv ulatab üle miljardi. See on keeruline ja väga laialdane tähtede süsteem, millesse kuulub harilikult tähena ka meie Päike. Seal koondub päike päikese juure, seal areneb terve maailmade lõpmatus. Kuid see on meist nii kaugel, et paistab meile ainult kahwatu wöödina taewavõlvis.

Peale tähtede ja tähefokude esinevad maailmade avaruses veel n. n. udufokused ehk udud. Need on nõrga walgusega tuhmit helenevad udumõi pilwetaolised laigid, mida võib näha pikkfilmide abil. Niisugused „udud“ paistavad ainult näilifelt seefugustena; tõelikult on nad aga grandiooslikud tähtede parved, milledes tähed asuwad näilifelt nii ligistifku, et ka kõige tugevamate pikkfilmidega pole võimalik neid näha ükssikult. Kõige ilusam neist on Orioni udufokused. Waadates sellele, võib seal näha kühimust, mis on piiratud miljonite wäikeste walguspunktidega (mõned nimetawad seda taewa afnaks).

Pühas Kirjas on nimetatud Orioni, Sõela, Suurt ja Väikest Karu järgmistes kirjakohades: Siobi 9, 9; 38, 31; 1. Kõ. 13, 10; Namos 5, 8.

Suurest wäärtsed ei ole mitte ainult need tähtede-maailma mõõted, vaid ka tajumatu kiirus, millega nad liiguwad läbi maailmaruumi, ja lõpuks nende hiigelsuurus. Meie Päikesele järgmine liiem kinnistatult on Alfa Kentauri. Sellele lastud kahurikuuil peaks, waatamata tema suurele kiirusele, enam kui miljon aastat teel olema, enne kui ta sinna jõuab. Astronoomial on teine maailmamõõt, nimelt walgusaasta.

Mis on walgusaasta? See on teulatus, mille walgus käib läbi ühe aasta jooksul. Wabas maailmaruumi eetris on walguskire tee 1 sekundis

Suurim klaasketas maailmas, mis on valmistatud hiigelpikk-silma objektiiviks; läbimõõt 5 meetrit, kaalub 20 tonni.

300 000 km, ühes aastas 9 467 000 000 000 km — see on walgusaasta. Säärane kiirus wõrreldes maapealsete kaugustega on väga suur: walguskiir jõuab sekundis kääia ümber maakera 7½ korda. Maailmaruumi kaugustele on see aga veel wäikegi mõõtühjus; nii tarwitab walgus 3½ aastat aega, et eelpool nimetatud lähemalt kinnistatult Alfa Kentaurilt maa peale jõuda. Dinnutee tähed on üle 3700 walgusaasta meist eemal. 8¼ minutiga jõuab walgus läbida kauguse, mis lahutab Maad Päikesest. Kuid, et jõuda aga teiste, kaugemate tähtede juure, siis, nagu nimetatud, kulwad aastakümned, -sajad, -tuhanded... Need on inimese mõistusele tajumata suurused.

Astronoomia ehk täheteadus on hoopis ümber muutunud meie kujutluse maailmast ja tema suuruselt. Meid ümbritseb piiramatu ruum ehk avarus, mis täidetud miljonite tähtedega. Neid waadeldes tõuseb küsimus, kas on koguilm ehk uniuersum korrapärane ehitus nagu seda on päikese-süsteem. Sellele küsimusele püüdis wastuse leida juba kuuks täheteadlane W. Herschel. Tema uuringustest selgus, et kõige rohkem ja tihedamalt on tähti Dinnutee wõõs. Walguskiir läheb wähemalt 12 000 aastat, et jõuda meilt selle tähesüsteemi kaugema rajani. Dinnutee tähefokused on korrapärane omaette tervik nagu päikese-süsteem, kuid wõrratult suurem ja keerulisem.

Kuid mis on väljaspool, kaugel Dinnutee taga? Kaugustes, kust walgus on teel meie juure miljonid aastaid, asuwad teised meie Dinnutee wäärilised miljardite tähtede pered, mis meile paistawad nõrkade uduliste laikudena tumedal taewa tagapõhjal. Niiviisi esineb meile maailm

Lõpp — lk. 93.

A J A L O O K A V A

Me elame praegu suurte sündmuste keerises. Riikide ja rahwaste peres toimuvad suured ja kiired muudatused. Praegu kõiki huvitab küsimus: Millega see kõik lõpeb? Sinekse ongi leida huvitavaid teateid minevikust, mis heidavad walguist ajaloo käigule ja rahwaste tulewiku saatusle.

Taanieli raamatu teises peatükis räägitakse meile ühest imelisest unenäost, mida nägi wägew Babiloonia kuningas Nebukadnetšar 603. aastal e. Kr. Kuningas oli unenäost wapunustatud. Üles ärgetes oli see hiiski ununenud. Ta kutsus kokku riigi kunstimehed, tähetundjad, lausujad ja targad, et need teataksid unenäo ja selle tähenduse. Kuid need olid jõuetud jeda tegema. Siis jai Nebukadnetšar wihaseks ja käskis kõik targad hukata ja nende waranduse häwitada. See käsk pidi kiiresti täidetama.

Sel ajal kaswatati kuninglikus kajas kuningas teenistuseks nelja heebrea poost noormeest, kes olid wangidena kaasa toodud Sündamaalt. Need olid Taaniel ja tema kolm sõpra. Nad polnud teiste tarkadega kuningas ette wiidud. Nähtawasti ei arwestatud nende tarkusega ega tahtud nendega jagada oodatavat taju. Kuna kästi tappa kõik targad, siis ootas ka Taanieli ühes tema sõpradega samane saatus.

Kui Taanielile tehti teatavaks kuningas kohutaw õigus ja asjaolu, mis selle põhjistanud, siis palus ta endale kuningalt natuke aega, et ta wõiks siis kuningalle teada anda, mis unenägu pidi tähendada. Ta ruttas oma sõpradega palwele kõigewägewana Sumala ette. Siis ilmutati Taanielile see salajane asi õiges nägemuses. Seepeale ta palus ennast wiia kuningas ette, et saaks ära rääkida unenäo ja selle tähenduse. Kõik au Sumalale andes, kes kalle unenäo ilmutanud, Taaniel teatas unenäo kohta järgmist:

„Sina sees, oh kuningas, tõusid sulle mõtted üles sinu woodi peal, mis ehk pärast sedasinast aega pidi sündima; ja see, kes salajasi asju ilmutab, on sulle teada annud, mis peab sündima... Sina kuningas nägid, ja waata, seal oli üks suur kuju, seejamine kuju oli suur, ja tema au selgus oli wäga kallid; see seisid ju kohal ja oli hirmus pealt näha.

„Kuju pea oli heast kullast, tema rinnad ja ta käsiwarred olid hõbedast, tema kõht ja ta puusad olid wasest, tema järeled olid rauast, tema jalad olid muiist rauast, muiist sawist.

„Sa nägid, seni kui üks kivi ennast maha lastis, ei mitte kättega, ja löi kuju tema jalgade peale,

mis rauast ja sawist olid ja pekis neid rujuks latki. Siis peksti rujuks ühtlasi raud, sawi, wass, hõbe ja kuld ja said ära nõnda kui põrm jumise peksenduse pörande pealt, ja tuul wiis neid ära ja neile ei leitud ühtegi paika; aga kivi, mis kuju maha löi, jai suureks mäeks ja täitis kõik maailma.“

Kuningal olid peas mõted, nagu need walitsejatel ja riigimeestel jageli tõusewad: Mis saab tema riigist edaspidi ja misjuguwaks kujuneb maailma ajalugu tulewikus. Sumal tahtis anda wastuse sellele küsimusele mitte üksi Nebukadnetšarile, waid kõikidele inimestele ja walitsejatele, kes õjitud endale tarkust, nagu Taaniel, elawalt Sumalalt. Selles unenäos ta tahtis ilmutada riikide käekäigu ja terve maailma saatusle. Selles siis ka see omapärane ilmutus unenäos.

Pole waja olla suur ajalootundja, et näha, et selle kuju osadega on kujutatud muiistjed suurriigid, kes järgnesid üksteisele. Ennustus on alatud Babiloonia suurriigiga, keda on kujutatud kuldse peaga. Babilooniale järgnes Meda-Pärsia maailmariik — kujutatud hõbedase rinnaga. Meda-Pärsiale järgnes Kreeka maailmariik — wassjed puusad. Kreeka järgnes Rooma maailmariik — raudsed järeled. Rooma elas oma aja üle ja tema järele tõusid wähemad iseseiswad rahwad — kuju seisid sawistel jalgadel. Kuju ülemised osad olid kallimad, allpoolsed tugewamad metallid. See wastab täiesti nende riikide iseloomule. Kuld ja hõbe kujutawad kapitalismi — rikkust ja hiilguist. Wass ja raud on muiistest ajast saadik olnud reh Wade walistaniseks ning kujutawad militarismi. Seega ajalugu piltslikult mõetuna moodustab kuju. Ja huvitaw ning mõtlemapanew on see asjaolu, et see kuju wõi ajalooline kawa on antud juba kaua enne sündmuse.

Lõhestatud maailm

„Et ja oled näinud jalad ja warbad muiist potisepa sawist ja muiist rauast olewat, on see: see peab üks lõhki löödud kuningriik olema, aga raua tugewus on seal sees; nõnda kui ja oled näinud rauda sitke sawiga segatud olewat. Et jalgade warbad olid muiist rauast ja muiist sawist, on see: teine osa kuningriigist peab tugew olema, ja teine osa peab rabe olema. Et ja oled näinud rauda sitke sawiga segatud olewat, on see: nemad segawad end inimese seemnega, kosides; aga nemad ei jää mitte teine teise külge kinni, õhjekui raud ei anna ennast jégada sawiga.“

Rooma riik nõrgenes siseriiselt parteitülide, luhjusliku ja priiskava elu, orjapidamise, ülemurje ahnuse ja paljudest rahvustest koosneva elanikkude eluliste huvide erinevuse tõttu jeda võrd, et ta kaotas ka välise jõu vaenlastele vastupanuks. Rahvaste rändamise läbi põhjast ja kirdest pandi liikuma metsikud rahvad, kes alataja tungisid kallale vägevale maailmariigile.

Sädaohtlikumad neist olid hunnid, gootlased, wandaalid, longobardid jne. Wiendal sajandil tehti lõpp Lääne-Rooma riigile (476). Ta jaotati teiste germaani tõugu rahvaste wahel. Tehtijid uued riigid, kelledest kujunesid tänapäevased Lääne-Euroopa riigid. Neid nimetab Piuhakiri samisteks- rauasteks riikideks. Rooma kumbeid, korraldusi ja seadusi on säilinud tänaseni nende riikide konstruktioonis Dieti ütleb Luther selle kohta: „Otsegu inimese kehal warbad jagunewad, kuid siiski jalgast wälja kasvawad ja jala külge kuuluwad, nii on Rooma riik jagunenud, kuma temast on tulnud Hispaania, Prantsusmaa, Inglismaa ja teised mitmed osad... Siiski on jäänud neisse raua laad; säilinud on tema seisused, ametid, õigused ja seadused, nagu see on olnud endistel aegadel.“ „Weisjag“ lhf. 52.

Unenäos näidati, et tehakse katseid lõhestatud riikide ühendamiseks, mis aga ei anna tagajärqi. „Nad ei jää mitte üksteise külge kinni, otsegu raud ei anna ennast segada sawiga.“ Teiste sõnadega: Ei tule enam aega, kus tekiks Euroopa ühendriik. Selle ennustuse tühistamise huimas on tehtud 1400 aasta jooksul küll katseid ja üritusi, kuid need on aga ebaõnnestunud.

Karl Suur, Karl V, Louis XIV, Napoleon ja teised püüdisid kokku koguda Rooma riigi osasid, kuid need katseid nurjusid. Abielusidemetega läbi mitmesuguste walitsetate suguwõsade wahel taheti ühendada riike. Peaaegu kõik Euroopa riikide walitsetate perekonnad olid üksteisega sugulusidemetes. Ent see asjaolu ei tahtistanud kohutawa maailmasõja tekkimist. Pärast sõda Euroopa on weel enam lõhenenud ja killunenud.

Wiimastel aastatel agiteeritakse Euroopa ühendriigi ideid. Selle liikumise eesotfas seisab energiline ungari krahw Goudenhove-Kalergi. Suuresti toetas Pan-Euroopa mõtet kadunud Prantsuse riigimees Aristide Briand. Hiljuti weel pööras Goudenhove-Kalergi tõlise üleskutsetega maailma poole, näidates, et Euroopa seisab oma wastastikus mõitluses hukatuskuristiku äärel. Minu te pääsetee sellest meeletuistusest seisukorast oleks Euroopa ühinemine — Pan-Euroopaks. Rahjuks jääwad need ilusad sõnad ja hoiatused ainult hüüdjaks hääleks kõrwes. Ei Rahwasteliit ega wastastikused lepingud aita leida ühist teelt ja arusaamist lõhki-löödud Euroopa riikide wahel. Kui õige ja usutatav on küll Sumala sõna: „Need ei jää üksteise külge!“

Euroopa ja sellega ka maailma edaspidine kurb saatus peitub prohweeti sõnades „sawist“ ja „lõhki löödud“. Sawi on kõige nõrgem osa. Sellega tahetakse näidata nõrkust ja lõhestust Euroopas. Warem wõi hiljem peab tulema langus.

Euroopa on lõhestatud ja alatises tilis. Sõdade ja wastastikus majandusliku mõitluse läbi ta on werest ja üdist tühjaks jäämas. Mis ootab teda ees? Nägemus ei lõpe siin. Tähtsam osa järgneb weel.

Mjaloo lõpptulemus

„Aga ja nägid, seni kui üks kivi ennast maha lastis, ei mitte kättega, ja löi kuuju tema jalgade peale, mis rauast ja sawist olid ja pekhis neid rujuks katti.“ „Aga kivi, mis kuuju maha löi, sai suureks mäeks ja täitis kogu maailma.“ „Aga nende kuminate päewil wõtab taewa Sumal ühe kumingriigi ules ehitada, mis ei pea saama ära ritutud ei igawesti; ja see kumingriik ei pea mitte teise rahwa kätte saama; see peab pihuks lööma ja ära lõpetama kõik kumingriigid, aga ise jääb ta igawesti seisima.“

Mis on see kivi ja selle kumingriik on see, mis kõik teised häwitab ja ise igawesti seisima jääb? Wastus on selge. Nende riikide, s. o. praeguste riikide päewil taewa Sumal wõtab ühe kumingriigi ules ehitada. Selle riigi ulesseadmist näeb Almutuse raamatu kirjutaja täitumat, ja ta kirjutab: „Sa seitsmes ingel ajas posunat ja suured hääled siindisid taewas, need ütlesid: Maailma kumingriigid on meie Issanda ja Kristuse pärralt saanud, ja tema peab kui kumingas walitsetama igawesti igaweseks ajaks.“ Almut. 11, 15. See on Kristuse õiguseriik, mille ta tahab oma jälletulekul ules ehitada. Inimese kuuju, kuigi pealt näha wägew, on maisete riikide sümbol. Kivi on püüw, tugew — Sumala riigi sümbol.

Tumuseid on küllalt olemas, mis näitawad, et kuuju on kõikumamas ja jalad purunemas. Kord langeb kivi. Kristus tuleb. Rahe tuhanda wiitesaja aasta jooksul on kõik täpselt täitunud, mis Nebukadnetsari nägemuses ette kuulutatud. Kumalus oleks kahelda, et wiimne lõpposa ei täitu. Selleks on see ules märgitud, et me näeksimine kudas keegi wägewam walitseb riikide üle ja oma tahtnise kord täielikult maksma paneb. Selle tõiasja teadmine peab ka meis süwendama igatsete, saada tulewase õiguseriigi alamateks. Et kord elada igaweseks riigis, kus õigus ja tõde walitsewad, selleks peame neid põhimõtteid juba nüüd hindama ja oma isiklikus elus läbi elama. Kui meie südamas on usk, siis wõime julgelt ja rõõmsalt wastu minna tulewastele maailmasündmustele.

(Järgneb.)

Inimene JEEBUS

Millal ta elas?

Kus ta elas?

Kes ta oli?

Meist paljudest maadest, mis kuulusid Rooma ülemnõukluse alla, oli Palestiina üks paremaid. Maa-ala iseenejst oli väike, kuid viljarikas. Deskest läbi maa jooksis Jordani jõgi ja selle kallastel ajettes palju linnu ja külasid.

Süda enne Meena ja Rooma olemasolu oli Palestiina rikas ja kuulus maa. Njetfedes niitelda maailma riikteedel oli ta näinud mitmete suurte riikide tõusu ja langust.

Sumalast taganemise ja ebajumalateenistusele andumise tagajärjel sattus Iisrael teiste rahvaste võimude alla. Viimaks valitjes selle rahva üle Rooma võim.

Juudi rahvas

Soolimata Rooma võimude alla sattumisest olid juudid siiski omaette rahvas. Nad hoidusid küll ebajumalate teenimisest, siiski ei allunud täpselt Sumala õigusele. Nad tuletasid eneseühkusega meele neid päevi, kus nad olid võitnud moabiidid ja wilistid. Nii palju kui iganes võimalik hoidis Iisraeli rahvas kõrvale igasugusest lähikäimise paganaatega, waadates neile kui niisugustele, kes seisawad Sumala wiha all. Nad wihtasid roomilasi, kelle wali militaarne võim walitjes nende üle. Nad wihtasid tolliametnikke, kes olid küll nende oma rahwusest, kuid siiski rõhujate poolt seatud maahunõudjad. Nad wihtasid igariht, kes oli wäljaspool nende tõugu ja nende usku; endid aga pidasid nad Sumala meelepärasteks, uskudes, et peawad kõwasti kasku. Muti kindlasti, et Sumal on armud seadused, mida pidades inimene teenib wääriluse. Nende seaduste täidewimiseks ja tohandamiseks andusid rahwa seast kõige paremate waimuõimetega isikud. Rabid arutasid, liigitasid ja määrasid kõige selle, mis iisraeliitlane wõis teha ja mis mitte; nii kujunesid „wanemate seadmised“, mis prohmetite kirjadest — pühakirjast lahku läksid.

Messia ootus

Waatomata neile otfatutele seadmistele ja toometele, kandisid juudid enestes siiski üht loo-

tust — ühel päewal tuleb Messias, ühel päewal astub üles wabastaja, kes murrab raske ifke ja teeb Iisraeli maailma walitsejaks, kes walitseb rahwaid raudkõpiga ja lööb neid pihuks nagu potisepp sawiriistu. Sellele juurele wabastamisele lootsid Iisraeli juhid alandamise ja rõhumise aegadel. Rahwas, keda juuresti põlati, oli siiski ühte oma päritolule Abrahamist, keda kinniti Sumala sõbraks; rahwas, keda rõhusid Rooma walitsejad ja maahunõudjad, unistasid maailmawalitjusest, mille nad pidid saama siis, kui Sehoowa sirutab wälja oma käe päästmiseks; rahwas, kes oli äärmiselt kitarinnaline ja käis esolõhufi, oli ometi peale kõige — ainuke Sumala tõdede hoidja. Niisugused olid juudid esimeselgi sajandil enne Kristust.

Naatsaret, keset madalaid mägesid asetsew linnake Galileamaal, oli tähtsusetu kohate ja omas waid paha kuulsuse. Sellest soolimata elas seal ka häid inimesi. Nende seas ka Joosep, kes oli puurõpp. Tema perekonna moodustasid tema lapsed endisest abielust ja naine Maria ühes oma poja Jeesusega. Nendegi kohta kirjad keeled rääkisid halbu juttusid.

Kuigi Jeesuse sündimise ajaladus oli raske mõista, siiski Naatsareti inimesed armastasid Jeesust, kes „kaswas tarkuses ja pikkuses, ja armus Sumala ja inimeste juures.“ Luuka 2, 52.

Jeesus oli tõesti inimese poeg, sest ta kandis meie inimlikku loomust. Ta oli meie sarnane. Ta kannatas nagu meiegi peame kannatama, ja palwetatas nagu meiegi peahime palwetama. Tal oli mõitlemisest kiusatustega, kuid ta pani neile wastu sama kaitsewahendiga, mis on meiegi oma — pühakirjaga. Ta kandis neidsamu igapäewaseid loormaid, neidsamu muresid, mis rõhuvad meidki nii rängasti. Ta polnud rikas, teda ei sõõnud inglid. Ta tundis töö raskust ja waesuse waewa. Tema elu polnud mitte eraldatud aripäewase elu rõhuvusest. Naatsareti inimesed nägid wähe ifeeralikku Tema

juures. Nad küsisid: „Eks jeesinane ole see puusepp, Maria poeg, Jakobirije ja Joosefi ja Juuda ja Siimona wend? Ja eks tema õed ka ole siin meie juures?“ Mark. 6, 3.

Siiski oli ta rohkem kui inimese poeg. Ta oli Jumala poeg.

Jumala Poeg

Teatud mõttes on kõik inimesed Jumala lapsed. Apostel nimetab ihes oma ülmas kirjelduses: „... me oleme niid Jumala lapsed ega ole veel mitte awalikuks saanud, mis me saame olema; aga me teame, kui ta saab awalikuks saanud, et me tema sarnased peame olema.“ 1. Joh. 3, 2. Muudugi me ei mõtle, et Jeesus oli Jumala laps niisuguses piiratud olekus, nagu eelpool nimetatud. Võib-olla kõige selgema kokkuvõtte Tema isiku ja olemise kohta saame siis, kui võtame arvesse juba aastajadu tagasi Aitaniaja poolt usutunnistuses seiswat ütelist, et Tema oli „Jumal Jumalast, walguis walguisest, ainus tõeline Jumal tõelisest Jumalast.“ Jeesuse oma seletus kõlab: „Mina ja isa oleme üks.“ Joh. 10, 30. Ta on ülem kui inglid, võib wiimaseid käsutada: „Inimese Poeg läkitab oma inglid, ja nemad peawad koguma kõik pahandused tema ku-

☛ Käesoleva kirjutusele järgneb edaspidi rida kirjutusi, mis valgustavad Jeesuse õpetust mitmesuguste eluküsimuste kohta nagu:

Mis Jeesus õpetas usust?

Mis Jeesus õpetas patust?

Mis Jeesus õpetas ühiskonna korrast?

Mis Jeesus õpetas surmast?

Mis Jeesus õpetas tulevikust? jne.

ningriigi seest, ja neid, kes teenwad kätse wastu.“ Matt. 13, 41.

Jeesus ije tõi endast ja sellest, mis Tema võib teha, kõige imeljemaid sõnaluhi. Ta ütles: „Mina olen eluleib; kes minu juure tuleb, see ei pea nälga nägema, ja kes minu sisse usub, see ei pea iial jamutama.“ Joh. 6, 35. — „Mina olen elaw leib, mis taewast on maha tulnud. Kui keegi jestfinasest leinwast sööb, see peab elama igawesti; ja leib, mis mina annan, see on minu liha, mis ma annan maailma elu eest.“ Joh. 6, 51. — „Kui kellelgi on janu, see tulgu minu juure ja joogu. Kes minusse usub nõnda, kui tiri ütles, selle ihust peawad elawa wee jõed jooksuma.“ Joh. 7, 37. 38. — „Abraham, teie isa, sai väga rõõmsaks, et tema minu päewa pidi nägema; ja tema nägi seda ja oli rõõmus. Siis ütlesid Juuda rahwas tema wastu: Sina ei ole veel wiiskümnenend aastat wana, ja oled Abrahami näimud? Jeesus ütles nende wastu: Tõesti, tõesti mina ütlen teile, enne kui Abraham sai, olin mina.“ Joh. 8, 56—58. — „Mina olen hea karjane ja tunnen omakseid, ja minu omaksed tunnewad mind. Nõnda kui Isa tunneb mind ja mina tunnen Isa, jätan ma oma elu lammasste pärast.“ Joh. 10, 14. 15. — „Mina olen maailma walguis, kes minu järel käib, see ei käi pimeduses, waid temal peab elu walguis olema.“ Joh. 8, 12.

Milline rumal ja mõistmata oleks küll olnud see kõne, kui see poleks tulnud jumalikust iseteadmisest!

Jeesus Naatsaretist oli see töötatud Jumastaja. Tema oli tõeline Messias, olgugi, et Ta tuli omaste juure, ja omaksed ei võtnud Teda wastu. Aga neile, kes Temasse uskusid, andis Ta igawese elu. „Seest nõnda on Jumal maailma armastanud, et tema oma ainusiindinud Poja on annud, et ükski, kes temasse usub, ei pea hukka saama, waid et igawone elu temal peab olema.“ Joh. 3, 16.

Jeesus tuli selleks, et ilmuda täies selguses, sest Ta oli ije Jumal. „Wilippus ütles temale: Issand, näita meile Isa, siis saab meile sellest küll. Jeesus ütles temale: Mii kaua aega olen mina teie juures, ja sina ei ole mind mitte tunnud. Wilippus, kes mind on näinud, see on Isa näinud... Eks ja usu, et mina olen Isa sees ja Isa on minu sees?“ Joh. 14, 8—10.

Lõpp — lhk. 91.

VANIM MÄLESTUSMÄRK

Mälestused tähtjatest sündmustest on alati kuudagi jäädvustatud. Sündmused on kas räägitud edasi, või nad on pandud kirja, või nende jaoks on püstitatud mälestusmärk, ja mälestuse elustamiseks peetakse kindumaid mälestuspäevi ja juubeliaastaid.

Maailmaloomise mälestuseks on mälestuspäev, et inimene sellele mõeldes ja seda pidades ei kaotaks ühendust oma loojaga. Selle mälestuspäeva on Jumal määranud inimese kasuks. „Tema töö on suur au ja austus, ja tema õigus seisab igavesti. Ta on teinud ühe mälestuse oma imeasjadele.“ Laul 111, 3. 4. Ta nimetas oma loomistöö mälestuseks ühe päeva — seitsmenda nädalapäeva. „Ja Jumal õnnistas seitsmendat päeva ja pühitjes seda, et ta siis oli hinganud kõigest oma tegemisest.“ 2. Moos. 2, 3.

„Mõtke hingamispäeva peale, et ja seda pühitjed. Kuus päeva pead ja tööd tegema ja kõik oma tegemised tegema, aga seitsmes päev on hingamispäev Jehoovale, sinu Jumalale; siis ei pea ja ühtegi tegemist tegema, ei sina, ei su poeg ega su tütar, ei su sulane ega su inimrõõm, ei su lojus, ega su mõõras, kes su wärawas on; sest kuus päewaga on Jehoova teinud taewa ja maa, mere ja kõik, mis nende sees on, ja ta hingas seitsmendal päeval, seepärast õnnistas ta hingamispäeva ja pühitjes seda.“ 2. Moos. 20, 8—11.

Maailma algus

Kristus on maailma ja hingamispäeva Looja. Suur efektus on mõelda, et Kristus on ainult lunastaja, ja maailmaloomisega polewat tal midagi tegemist. Tema on olnud juba enne maailma algust. Temale ütles Jumal: „Tehkem inimene meie näo järel.“ Tema lõi maa ja inimese, ja kui ta lihas tuli maa peale, siis ta kinnitas lunastusplaani. „Meeses oli Sõna, ja Sõna oli Jumala juures, ja Sõna oli Jumal. Kõik asjad on tema läbi tehtud, ja ilma temata ei ole tehtud midagi, mis on tehtud. Tema oli maailmas ja maailm on tema läbi tehtud, ja maailm ei tunnud teda mitte. Ja Sõna sai lihaks ja wõttis kui ühes majas meie seas elada, ja meie nägime tema kui Nõu ainult sündinud Poja au, täis armu ja tõtt.“ Joh. 1, 1, 2. 10. 14. Sõna, see oli Jeesus Kristus. Ta lõi maailma, ja ta ka pühitjes seitsmenda päeva — mälestuspäevaks, sest ilma temata ei ole tehtud midagi, mis on tehtud.

Et oleksime täiesti kindlad, et Kristus on maailma looja, selleks loeme veel: „Sest tema läbi on kõik loodud, mis on taewaste sees ja mis on maa peal, mis on nähtaw ja nähtamatu, olgu aujärjed, olgu walitused, olgu wüürstiriigid, olgu wallad, kõik on tema läbi ja temale loodud.“ Kol. 1, 14—16. Pole kahtlust, et Kristuse läbi on tulnud kõik, ka seitsmes nädalapäev kui pühituspäev. Seepärast ta nimetab end „hingamispäeva isandaks“. (Mark. 2, 28.) Hingamispäev on Kristuse päev, on tema kätetöö mälestusmärk. See märgib maailma põhjusliku sündmuse, see on wanim mälestusmärk maailmas.

Looja and

Paljud mõtlewad, et hingamispäev anti ainult juutidele Siinai mäel. Nii see pole mitte. Hingamispäev anti paradiisis Adamale kui esimesele inimesele. Adam polnud juut. Siis polnud veel rahwusi. Juudi rahvus tekkis hiljem, pärast weepuutust, pärast inimpere laialiminekut Baabeli torni ehituse juurest.

Et hingamispäev polnud Siinail enam uus asi, seda näitab meile ütetus: mõtle. „Mõtke hingamispäeva peale, et ja seda pühitjed.“ Mõtelda, meele tuletada võib ainult seda, mis on olnud. Hingamispäev on antud inimkonnale juba Eedenis.

Paljud arwawad, et kui hingamispäev on antud inimesele, siis inimene võib sellega teha mis tahab. Mida ütlesime pojast, kes wõtab oma armjalt isalt vastu kalli ande, oletame wäärtusliku ülikonna, ja meelega rikub või häwitab selle? Siis waatame temale kui häbematuks, tänamatuks pojale. Kuid mida peab ütleva Jeesus Kristus, kes pühitjes ja õnnistas hingamispäeva inimese jaoks, et inimene puhkaks ja kosuks ihuliselt ja waimselt ning jõuaks lähemale temale kui loojale? Inimesed on heitnud ära Jumala annid, waatavad põlgujega pühitsetud päeva peale ja tallawad seda jalgadega. Kas on need inimesed teeninud Jumala armu?

Kui loeme tähelepanelikult hingamispäeva käsitu (2. Moos. 20, 8—11), siis näeme, et Jumal ei käskinud pidada ühte päeva seitsme seast, waid just seitsmendat nädalapäeva. Jumal ei käskinud mõelda, et pühitsemine seitsmendat osa nädalast, ükskõik millal heaks arwame, waid ta käskis pühitada seitsmendat päeva nädalas. Nädal, tema algus ja lõpp, on olnud kindel esimesest inimesest jaa-

dif. Meil on juhtunud, et malin endale sünnipäevaks 26. oktoobri, kuid olen sünninud 15. septembril; minu malik ei saa muuta tõe, minu sünnimise päev jääb ikka selleks mis ta oli. Samuti on hingamispäeva — maailma sünnipäevaga.

Issanda jälgedes

Saa kristlaste suurimaks küsimuseks olgu: Kas ma käin oma Issanda jälgedes? Me vaatleme kuidas suhtus Jeesus oma õnnistatud ja pühitsetud päevaste, kui ta elas siin maa peal. Koome: „Sa ta tuli Naatsaretist, kus ta oli üles kasvanud, ja läks oma viisi järele hingamispäeval kogudusekotta ja tõusis üles kirja lugema.“ Luuka 14, 16. Me võime oma mõttes minna tagasi 1900 aastat ja olla kogudusekojas Naatsaretis, ning näha kuidas tema, maailma looja ja lunastaja, on kuendama nädalapäeva lõpul oma argipäevatöö järele jättnud ja on tulnud Sumala kotta viibima Sumala sõna Suures. Ta pühitsetes seitsmendat nädalapäeva, ja ta soovis, et tema järelkäijad pühitsetaksid sama päeva. „Sa ta ütles neile: Hingamispäev on inimese pärast tehtud. Seepärast on Inimese Poeg ka hingamispäeva isand.“ Mark. 2, 27, 28. „Kui te peate minu käsulõnad, siis jääte minu armastuse sisse.“ Meie lunastaja Kristus täitis kümme aastat; ta pühitsetes ka seitsmendat päeva. Need aastad on muudetamatud ja on maksavad meiegi päevil. „Kuni taevast ja maa hikka lähed, ei lähe mitte hikka käsul kõige vähemgi kiri ehit täheksene seni kui kõik sünnib.“ Mat. 5, 18. Jeesus pidas käsul: jeda teeb ka iga kohlane kristlane. Sumal pühitsetes, Jeesus pidas jeda, — kuid siis meie kui usklikud ei peaks jeda pühitsetust taga nõudma!

Tähtis tõendus

Uues Testamendis on märgitud üks sünnimise, mis on kui päike taevast ja näitab meile õiget seitsmendat päeva, mida pühitsetaksid Kristus ja järelkäijad. Loe: Luuka 23, 53 kuni 24, 3. Kõik teavad, et Jeesus löödi ristile „reedel“ ja tõusis üles „pühapäeval“. Nende kahe päeva vahel on „laupäev“, seitsmes nädalapäev, mis siis oli vaikneks leinapäevaks, kuna peeti hingamispäeva ja seiski rahus. Nii teame kindlasti, millal on hingamispäev.

Jeesus ei teinud mingit muudatust hingamispäeva suhtes, vastasel korral oleksid tema järelkäijad ja omakad olnud teadlikud ning talitanud vastavalt. Apostolid hiljemgi käisid Jeesuse jälgedes. „Kui Paulus läks oma kotte järele sisse nende juure, ja rääkis neile kolmel hingamispäeval kirjalikult, seletas ja näitas selgesti, et Kristus pidi kannatama ja üles tõusma.“ Mkt. 17, 2—4. „Kui tema õpetas kogudusekojas igal hingamispäeval.“ Mkt. 18, 4.

Hingamispäev on pühitsetud inimkonnale igameheks ajaks, ka uue maa jaoks. „Sest otsekui uus taevast ja uus maa, mis mina teen, minu palge ees seisavad, ütlevad Jehoova, nõnda peab ka teie suu ja teie nimi seisma. Sa igaüks kuni teise ja igaüks hingamispäevast teise peab sünnima, et kõik liha peab tulema mu palge ette kummardama, ütlevad Jehoova.“ Is. 66, 22, 23.

Kui tahame armu saada ja uuele maaile jõuda, siis peame juba nüüd käima Jeesuse jälgedes ning tegema mis ta meilt ootab.

A. S.

Inimene Jeesus

Algus lk. 88

Jumaliku saladus

Kindlasti on olnud Sumala ilmutusi juba enne Jeesuse aega. Neli tuhat aastat tagasi näitas end Sumal Issa prohvetitele nägemustes. Kuid Sumala Poja ilmutus oli hoopis teistsugune, sest Tema oli Sumal lihas, Sumal meie inimlikkus loomuses.

Kas peame jeda veel selgitama? Selleks on nii palju tõendusi ja tunnistajaid. „Sa kõikide teades suur on see jumalakartuse sala-asi; Sumal on avalikuks saanud lihas, õigeks mõistetud väimne...“ 1. Tim. 3, 16.

Olles inimeste keskel Jeesus rääkis inimestega kui sõber sõbraga, pidas nendega nõu, palvetas nendega, aitas neid, ja sellega laskis ta hoovala suure valguse vanade probleemide kohta, mille ees inimesed seisid nõutult ja segaduses tookord ning seisavad samuti tänapäeval. — Miks on tõe? Kelle jarnane on Sumal? Miks lubab kõikvõimas ja kõikteadja Sumal püsida segadusel ja kurjusel? On sealpool hõnda elu? Milline on

inimkonna ajaloo lõpptulemus? Kuidas peaks olema ühiskondlik kord ja iga inimese eluviis?

Me mõnikord mõtleme, et need küsimused on moodjad. Seda nad ka on; kuid need küsimused on ühtlasi nii vanad kui vana on inimkond.

Meile probleemidele andis Jeesus vastuse. Mõteldakse, et meil on nende probleemide kohta ka filosoofide, teadlaste, riigimeeste, sotsioloogide, historikute ja teoloogide vastused või õigemini arvamused. Kuid Jeesus ei arvanud. Tema teadis. Kui palju asju saab selgeks, kui suur jumalik korvus ilmub sellele, kes usub Sumala aimusiindinud Pojasse!

Me usume, et kõik pühakiri on Sumalast sünninud ja et iga Sumala sõna on tõsi. Oma küsimuste lahendamises me ei pea minema kaugemale õnnistajia sõnadest, vaid peame püüdma õppida Temast, kes ütles: „Mina olen tee, tõe ja elu.“ Joh. 14, 6. Oma tarkuse ja headuse ilmutuses õnnistajia ei ehtinud ega tahtnud ka petta. Seda me võime mõelda ühes Beetrusega: „Issand, kelle juure peame meie minema! Sul on igaüks elu sõnad.“ Joh. 6, 68.

VALGUSE VÕIT

„Vaata, pimedus katab maad, ja pillane pime rahvas.“ Jefaja.

„Mina, valgus, olen maailma tulnud, et ütski, kes minusse usub, ei pea jääma pimedusse.“ Kristus.

„Morguses lõi Jumal taeva ja maa. Ja maa oli tühi ja paljas, ja pimedus oli sügavuse peal, ja Jumala Vaim oli lehvimas wee peal. Ja Jumal ütles: Saagu valgus, ja valgus sai.“

See aruanne kirjeldab lihidate sõnadega maa ja valguse saamist. Nii algas elu maakeral. Jumala loom jõud tõi esile valguse ja elu. See oli valguse esimene võit.

Kuid ometi ütleb pühakirja sõna: „Sest vaata, pimedus katab maad, ja pillane pime rahvas.“ Kas peab jeda prohveti ütelist kooskõlastama meie ajaga? Valgus tänapäev ju aina kasvab. Elame elektriajastul. Meie esivanemad kasutasid lugemisel hädalist peeruvalgust, kuid nüüd võib tänavavalgi lugeda elektritule valgelt. Kunstlik valgus on tunginud kõikjale. Teda kasutatakse maa all, maa peal, wees ja õhus. Isegi oma sisenest ei saa inimene varjata, ta sealt tungib valgus läbi.

Teadust ja tarkust nimetatakse vaimuvalguseks. Ka see on levinud kõikjal. Maailm otse upub valgusemeres. Valgus on pimeduse võitnud. Ja ometi „pimedus katab maad“. Mis see siis tähendab? Minka usutava ja tõeliku seletuse leiame raamatust, mille esimesel lehel kirjeldatud valguse saamist.

„Sest Jumal, kes käs kis valguse pimeduse seest välja paista,“ (2. Kor. 4, 6) on annud inimestele veel ühe teise valguse. Oma isalikus armastuses kadunud inimsoo vastu andis ta oma ainusündinud poja, kes ütles: „Mina olen maailma valgus; kes minu järel käib, see ei käi pimeduses, vaid temal peab eluvalgus olema.“ Joh. 8, 12. Nii on Kristus tõeline eluvalgus, ja temata olles käime pimedas. Mis aitab see, kui meie ümber järeavad tuhanded tuled, kuid südames on pimedus ja hinges öö!

Nii nägi prohvet, et suurimal valgustuse ajajärgul „pimedus katab maad ja pillane pime rahvas“.

Elame ajal, millal maailm vaevleb suurimas vaimses pimeduses. Meie tahame tõendada, et tänapäeva viletsus, häda, nälga ja sõda on valguse teod! Ei, see on pillase pimeduse tunnus. See ei ole elu, see on eluhävitamine ja surmakülhvamine, igavene pimedus.

„Tema (Kristuse) sees oli elu ja elu oli inimeste valgus, ja valgus paistis pimeduses, aga pimedus ei võtnud jeda vastu.“ Joh. 1, 4. 5. Siin

ilmneb meile inimsoo traagika. Valgus tuli, aga valgust ei võetud vastu.

Peaaegu kahestuhat aastat on möödunud ajast, millal Jumal oma suures armastuses saatis inimestele eluvalguse, oma Poja. Ta paistis kui tõeline elupäike. Kõikjal, kus ta liikus, oli valgus ja elu. Kõik tema teod olid selge headus. Inimesed kuulasid ja imestasid teda ning käisid tema järel. Ta ei läinud ühestki haigusest ja hädast külmalt mööda, ta parandas valusamadki haavad. Eluvalgus avas pimedate filmad, kurtide kõrvad ja keeletute suud; tema elusõna tõi isegi pimedast haavast furnud välja. Elupäikese heledad kiired valgustasid maad, tõrjudes pimedust, ja hulladele kõlas hüüe: „Mina, valgus, olen maailma tulnud, et ütski, kes minu sisse usub, ei pea jääma pimedusse.“

Chhhi paljud maitsefid valguse suurt eesõigust, ei hinnaud nad jeda õieti.

Oli tegeruses ka pimeduse mürist, kes kõigi võimalikkude abinõudega püüdis takistada valguskiiri ja külwata pimedust ja wiha. See oli võitlus valguse ja pimeduse wahel, sest kaalul oli kogu inimsoo saatus. Iffa ligemale jõudis otjustav tund, kuid liig kergelt võttis jeda katsumist toofordne inim põlv. Nad ise otjustasid oma saatus ja mõistsid enese hukka. Miks? „Mga see on hukkamõistmine, et valgus on tulnud maailma ja inimesed armastasid pimedust enam kui valgust; sest nende teod olid kurjad.“ Joh. 3, 19. Siig raske oli jätta maha pahu harjumusi ja patte, ja nad armastasid pimedust enam. Nad sulgesid oma südame valgusele, ja kui tuli otjustada valguse ja pimeduse wahel, siis hüüdsid metsikus vihas: „Wii ära, wii ära, poo teda risti.“

Nemad ei tahtnud valgust, waid heitsid ta eneseft ära. Olles pillase pimedusega löödud, nad ihhasid valguse surma. Isegi päike ei suutnud välja kanda filmapilku, millal valgusetooja suri. Päike kaotas oma valguse ja kogu loodus wõpatas hirmust. See oli pimedaim filmapilk inimsoo ajaloo. Täitus ülimal määral prohveti sõna.

Pimeduse mürist wõidutjes, aga — kauaks?

Ei hana pimedus ega surma wõimus suutnud pidada Eluwürsti; ta tuli välja kui wõtja.

Kristus, igawene Elupäike, pidi kannatama, surema ja saama hauda pandud, et sealt välja tulles hiilata rohkem kui kunagi warem. Kristuse ülestõusmine oli suurim valguse wõit. Selle valgusega südames on miljonid purustanud pimeduse ahelaid. Selle valgusega ehitatult on tõstjed kristlased hiilanud otjekui tähed pimeduses. Võttele löönud valgust ei ole suutnud miski lammutada.

Elame maailma ajaloo lõpul. Wõitlus wal-

guse ja pimeduse vahel on jõudnud haripunkti. Valguse vastane töötab erakordse jõupingutusega, et külvata pimedust. Apostel Paulus toob esile põhjuse, miks paljud on sulgenud silmad valgusele. „Kelle sees sellelmaise maailma jumal (jaahan) uskumata rahva meeled pimedaks teinud, et neile ei pea paistma armuõpetuse valgus Kristuse aust, kes on Jumala kuuju.“ 2. Kor. 4, 4. Kordub sama, mis Kristuse päeval, et inimesed armastavad pimedust enam kui valgust, sest nende teod on kurjad. Maailm on hukkumas selle sõna tõsisel mõttes, „sest pimedus katab maad ja pilkane pime rahvast“.

Pimeduse teod aina kasvavad, mattes oma alla õigluse ja armastuse. Kultuurirahvad propageerivad avalikult rufikaõigust, tappes halastamatult oma ligimesi. See roim on nakatamas termet maailma ja kõik mõtlejad vaatavad rahutult tulevikku.

Tõuseb küsimus, kui kaugele see kõik lubatakse minna ja kuidas see kõik lõpeb? Siis, kui on jaatutatud kurjuse ülim tipp, kõlab Jumala hääl: „Pistke sirp wilja külge, sest lõikus on valmis; tulge, minge alla, sest viinamarja waotuse riist on täis, jurutõrred jooksevad üle, sest nende kurjust on palju.“ Joel 4, 13.

Maailm tormab pimesi vastu oma jaatusele, kuni sünnib midagi kohutavat. Siis, kui walitseb pimedaim õõ ja on kustumud wiimnegi valgusetäht, ilmub ootamatu valgus, „sest otsegu wälk tõuseb homniku poolt ja paistab õhtu poole, nõnda peab ka Inimese Poja tulemine olema.“ Matt, 24, 27.

See on valguse üllatavaim ilmuine, see on wälk, mida meie silmad weel kunagi pole näinud. Ja milline on küll selle sündmuse mõju? „Ja siis peab Inimese Poja tähte taewas nähtama, ja siis peab kõik rahwa sugu ulguma maa peal, ja nad peawad nägema Inimese Poja tulewat taewa pilwede peal suure wäe ja auga.“ Matt, 24, 30. Prohwet ütleb: „Tehoowa päewa hääl tuleb, wägewgi mees kiskendab seal kibedasti.“ Sewanja 1, 14.

Kas ei peaks küll need sõnad meid panema mõtlema? Kui meil on wähegi armastust iseenele vastu, siis peatjime endile ehitama järgmise küsimuse: Milline on minu seisukoht? Tuleb end tõsiselt läbi katjuda ja näha, kelle poolel seisame. Üra mine tuimast sellest küsimusest mööda, sest see on tähtsaim küsimus sinu elus. Weel elame armuajal, millal jumalik armuvalgus püüab tungida sinu südamesse. Sa ei tea, kumas lõpeb see eesõigus sinu elus. Uja sündmused arenewad kohutawa kiirusega, iga filmapilt võib langeda otjus, ja mis siis?!

Pimedus kasvab, tahtes mätta kõike oma alla. Võib-olla sinugi kohal hõljub see, ja ainult nõrk valgusehelt sinu südames takistab seda. Do, armasta valgust täie südamega ja tõrju enesest pimedus, mis on tihti nii meelitaw, sest ka pimedusel on oma wõlu. See, kes mõitleb valguse vastu, on suutnud teha pimeduse nii armsalt meeldiwaks,

et paljud loobuwad valguse kutselt ja asuwad pimeduse poolele. See ränk eksitus on võimalik just selle tõttu, et pimeduse würlt, nagu ütleb pühakiri, mõtab enesele ümber valguse kätte. „Ja see ei ole ime; jaadan ise teeb ennast valguse inglits.“ 2. Kor. 11, 14.

Kuidas võime leida õige tee ja kindlasti teada kelle poolel ajume? „Ja meil on üks kindlam prohwetü sõna, ja te teete hästi, et te seda tähele panete, kui üht küünalt, mis pimedas paigas paistab seni kui päew wälja paistab ja koidutäht tõuseb teie südames.“ 2. Peetr. 1, 19.

Minus kindel teejuht on Jumala sõna. Kooljal uurimisel awastame oma praeguse seisukoha ja teeme hästi, kui jumaliku küünla walgel kõrvaldame oma südamest pimedusetead. Alles siis võib tõeline valgus meie südames lõhkeda küüa.

Walgus on alati wõitnud, kuid kas wõidame meie ühes valgusega? Kas armastame valgust enam kui pimedust, seda otjustada seisab meie käes.

Üra kuula petja meelitusi, kes käsib wiivitada, sest pea kustub armuhääl ja maailmale lastub pimedaim õõ. Dotamatult tabab kohutaw üllatus pimeduses olevat maailma, sest valgus tabab teda pikjelöögina. See valgus on nii wõimas, et alandab kõik põrnu, ja „wägewgi mees kiskendab“! See on hirmu ja meeleheite kisa, sest liig selgesti ilmneb igaihe jaatus. Tulewad meele filmapildud elus, kus valgus tahtis haarata südant, kuid see sai juletud kangekaelselt. Siis on aga liig hilja. Kui wõrratu kahju! Kurb on mõtelda, hirmus on tunda igawest kaotust. Seepärast kuule Kristuse hüüdu: „Mina, valgus, olen maailma tulnud, et ükski, kes minusse usub, ei pea jääma pimedusse.“ Lase valgusel oma südant wõita, siis wõidab ühes valgusega. **E. Tähhila.**

Pilk maailmaruumi

Algus lk. 84

ehk uniwersum, mis suurdub ühes meie nägemisega ja mille ülewus kasvab ühes mõtlemisega.

Kas ei teki iseenelest küsimus: Kes on loonud selle koguilmna ehk uniwersumi? Misjuguks tuletusele on jõudnud astronoomid oma uurimuste juures? Kopernikus kirjutab: „Süstemaatilistelt tähele panes ja iseseiswalt teotjedes jumaliku tarkusega juhitud koguilmna imestuswäärse korraldusega, kes küll ei tunneks imestust kõikwõimsa Meistri vastu!“

Tõesti, koguilm jutustab kõikwõimsast Loojast. Ei ole wananenud laulja sõnades wäljendatud tõde (Laul 19, 1—3): „Taewad jutustawad Jumala au ja taewalaotus kuulutab tema kätetööd. Päew peab päewale kõnet ja õõ ilmutab õõle, mis tuleb teada. Ei ole kõnet ega sõnu, millede hääl ei kostaks. Üle kogu ilmanaa käib nende kõla.“ **A. J.**

Teise eest

Virmaste

Jutustus

Mhastamijeks isa äraoleku pärast polnud aega raijata, ja pealegi ei saanud keegi midagi muuta. Tal seisis ees ju nii palju tööd, millega ei võinud viivitada. Veel täna pidi ta minema mitmesse kohta. Rutuga üles tõustes riietus kaajatoodud lihtjatesse rõivastesse. Need tundusid talle esialgu küll nii võõrad ja imelikud, kuid valmis-
tasid siiski rõõmu, sest nüüd ta ei haava enam kedagi oma uhe välisusega. Pealegi ta ei tahtnud, et teda kogu ära tuntaks, sest võib-olla ei võeta teda siis heameelega vastu.

Siinjasamas lähedal joojerival elas mististi kõige vaesem perekond. Neil oli ka kõige rohkem lapsi, ja pealegi pidi naine olema haige, nagu Suha oli ütelnud. Sinna ta läheb kõige esmalt.

Sa kui ta siis weidi hiljem teele ajus, põksus tema jüda erutusest nagu kinnipiüütud linnukelel. Nuttama pida ta, kuna tahtis käia ära oma käimised enne kui mehed töölt wabanewad.

Kui keegi oleks talle nüüd vastu tulnud, siis oleks see pidanud küll tahtmatult muigama.

Warsti jõudis ta wäikeste poollagunenud majakeste ette ja koputas arglikult uksele. Nõrk hääl wastas talle seest. Ta awas ukse ja pidi esmalt tagasi põrkama seest tungiwa halwa õhu pärast. Silmade harjudes toas walitsewa widewituga nägi ta kõigepealt tagaseinas wiletjat jängi, kus lamaskõhn ja kahwatu naine. Toanurgast waatasid talle imestades otja mitmed wäikesed filmpaarid. Korratus ja wiletjus olid siin katuse all küll oma haripunktile jõudnud. Sa, siia oli teda hädasti tarwis.

Kui ta siis oma patid awas, ei olnud laste rõõmul enam piiri. Ta oli linnast toodule lihanud veel oma lapsepõlwest alalhoidunud mänguasju ja kleidikehi, nii et igale lapsele jatkus midagi. Piisarateni liigutatud haige ema ei leidnud küllalt jõnu, millega tänada.

Seda wiletjust ja korratust nähes tärkas Kaarinal uus mõte. Täna ta ei läinud enam mujale, waid palus luba siin natuke korraldada ja aidata.

Kerge oli kodus puhtaid ja uusi tubasid korrastada, kuid see siin oli loomulikult raskem. Siiski ta wõttis selle toiminguga ette.

Ta tõi wett ja pesi põranda. Siis wanem tütar otjis kummust wiimase puhta pesu, ja haige woodi omandas hoopis teise wäljanägemise. Ka laud kaeti puhta linaga. Lapsed tõid ilusaid punaseid rabalilli, mis asetati laua keskele. Kaarin keetis ka veel kohwi, et Suhal oleks töölt tulles kogu midagi süüa — ja et ta enam ei mõtleks, et Kaarin tahab tema wiletjuse arwel olla preili.

Tööga walmis saanud, ta kiirustas äramine-

kut, et teda ennast siit ei leitaks. Veel laskis ta oma pilgud toas ringi käia, ja ta jäi nähtuga rahule; endist tuba ei tahtnud enam ärangi tunda.

Ta oli juba jätnud jumalaga ja oli uksest wälja minemas, kui haige hüüdis teda tagasi.

„Tahan ometi ka lähemalt waadata, mis nägu ja oled, hea laps,“ lausus haige ta kätt pigistades, „et siis teinekord ometi ära tunnen...“

Ta tahab veel midagi ütelda, kuid jõnad ei tule. Üllatunult laskeb ta Kaarina käe lahti ja jääb talle jegalet otja wahtima.

„Laewakene — see ju meie preili,“ saab ta wiimaks jõnad juust.

Ta on oma üllatuses nii halenaljakas, et Kaarin ei saa naeru pidama.

Wiimaks Kaarin lahkeb. Ta jalad liiguwad kergesti ja talle tundub, otsekui wõiks ta isegi lennata. Sarnast õnnestawat tundmust, kui nüüd, millal ta wõis natukegi head teha, ei ole ta kunagi warem läbi elanud. Sa homme ootab teda jällegi töörohke ja rõõmurikas päew.

Koju jõudnud, uinub ta sügawalt ja rahulikult, ega wõi aimatagi, mida otjustasid töölt lahkudes need, kellele ta ojutunud nii palju armastust.

Järgmisel hommikul tõusis ta õige wara, et jatkata eelmisel päewal pooleli jäänud teekonda. Oli veel palju perekondi, keda ta tahtis külastada, et ehk on kuskil midagi, kuhu tal tarwis käed külge panna.

Sõtul wäsinult koju jõudes tundis ta ennast jällegi üliõnnelikuna. Kui õnnestaw on ometi head teha! — Miks aga tahawad inimesed nii tihti teha ainult kurja? . .

Ta oli aias kastmas lilli, kui kuulis rutulist hingamiist enda lähedal. Ta ehmus ja waatas ringi. Siis filmas ta aia taga Suha seitsme-aastasest poega, kes käis ijaga jeltjis rabas ja täitis seal „jooksupoisi“ kohuseid, saades selle eest kakskümmendwiis senti päewas.

Poiss hingeldas nähtawasti juurest jookst, ja kartlikult ümber waadates ütles ta juure rutuga: „Udra Willem paneb täna õõsel küünid põlema!“

Selle järele oli ta kadunud, jättes Kaarina ehmunult seisma.

Mida see siis tähendas? Mis jõnad need olid? Kas tahtis see poiss teda narrida? Kuid ei, see ei wõinud olla, sest nad olid ju kahkesti alati hästi läbi saanud. Narrida see laps poleks julgenud.

Siis aga kerkis ta waimusilme ette pilt isa kirjutustoast — wihast wärisew ja werine mees ukse juures. Need hädemeid pilduwad filmad näisid rohkemgi ütlemat, kui see liihike lause: „Seda pead ja kahetsema!“

Ja nüüd siis ajub Willem oma kättemaksu teostamisele! Nüüinides on mitme miljoni väärtuses kuuva turvast. Tema isa on vastutav selle eest. Kui nüüd need hävivad isa hooletuse läbi, siis on ta kohustatud saadud kahju tasuma. Ja siis — — Kaarin ei suutnud enam edasi mõelda.

Nii kuis ta oli, nii ta hakkas minema raba suunas. Ta tahtis minna kõige otsemat teed läbi soo, et jõuda sinna, enne kui on liig hilja.

Mitte ainult mõte oma isa hävingust ei tiivustanud teda sinna, vaid ka teadmine, et seal on inimesed, kes tahavad ennast kuriteoga määrada.

Kõik tunnevad Willemit auja ja hea inimesena ümbruskonnas. Kas pidi nüüd see tegu hakkama tema hinge koormama? Kas pidi kogu tema elu ja tulevik nüüd purunema selle ainja mõtlemata teo pärast, mida ta tahtmatult kaotanult oma vihas on kavatsenud?

Nii tõesti, kui ta on Kaarin Sooberg, tahab ta seda takistada — maksu, mis maksab!

Mitu korda wajus ta õige sügavale sohu, kuid suutis igakord ennast jälle välja aidata. Lõpuks jõudis ta ometi küünideni.

Sirmuga ringi waadates leidis ta, et seal on kõik veel wana wiisi. Willem polnud veel siia jõudnud. Hea, ta jäi siis teda ootama.

Kaarin kõsitas maha ühe küüni warju. Ta riided olid märjad ja nudased ning kleepusid wastu ihu. Külm ja tihe udu pani ta warijema. Et saada wähegi sooja, tõmbas ta ennast kõverasse.

Niimoodi leidis teda Willem Uder. Wõimatu oli porises siksikleidis kõsijatajas ära tunda walitseja tiitart.

„Sei, tüdruk,“ pörutas ta, „mis sa tulud siin?“

Ragu wälk oli Kaarin ülewal. Ta oli tõesti külm ja wäsimuse mõjul hetkeks suitunud. Nüüd seisis ta lõdisedes Willemi ees.

See waatles teda pealaeft jalatallani, ja pörutas siis:

„Katsu, et sa kaod, sina peletis! Sinu jukseid pole siia tarwis!“

Ent Kaarin ei lastnud ennast nii kergesti minema jaata. Ta astus mehele õige lähedale ja haaras tema kuuendõbbist finni.

Nüüd alles tundis teda Willem. Simestus tegi loomult sõnakehwa mehe nüüd täiesti tummaks. Küll aega waktisid nad teineteise otja, enne kui Willemil pääsis sõna suust.

„Mis siis preilil on siin öösel otjimisist — ja veel sedawiisi?“

„Tulin jelleks, et teid takistada oma hinge koormamast süüteoga. Tahaksin, et jääksite ikka jelleks, mis olete siiani olnud.“ Muud paremat ei osanud Kaarin talle ütelda.

„Ah, wõi niimoodi siis! Tähendab, mind on ära antud,“ pomises Willem segaselt. „No jah, kes muud. Seda see Suha pois mulle sõstas, et Willem, ära tee. Aga et ma talle peale pörutasin, tuli ta wist teie juure ja rääkis ära, mida mehed plaa-

nitsefid. No jah, ja mis siis preili mu'ga nüüd peale hakkab, kui olen teolt tabatud?“

„Palun teid, et lähetsite nüüd koju, ega kawatseks enam kunagi teha mingit kurja, kuigi ehk tunnete jelleks olemat kohustatud teiste nimel. Unustage ja andke andeks kõik haawamised, olgu nad kui suured tahes. Siis võite alati kõigile näkku waadata, ega tarwitse teada, mida tähendavad uneta ööd.“

„Ja siis selle pärast tulitegi siia, et hoida mind, aga mitte isa warandust? Mis on see, mis teid jelleks sundis?“ imestas Willem.

„See on see tuli, mille Jumal on pannud põlema inimese südamesse, et armastada ligimest ja näidata walgust efsijale, kes on wajumas patu põhjatusse sohu.“

„Küllap see tuli on wist nakanud minussegi,“ sõnas nüüd Willem hoopis muutunud häälel. „Näe, kawatsejin tulla ja pista põlema küünid, aga kui külast läbi tulin, kuulsin kuis naised rääkisid, mida teie olete teinud. Nii ma tulin, et järgi waadata ehk mõni hullu peaga tuleb siiski veel siia ja pistab põlema. Ei ma uskunud, et walitseja tiitar võib ka kedagi alamat inimest armastada.“

„Kuidas saadakse küll maailmas elada ilma kedagi armastamata,“ ütles Kaarin, „kuna on ju nii palju inimest, kes seda wajavad.“

Ja nii nad hakkawad koos koju poole minema, ega aima, et keegi peale nende on ka veel siia tulnud.

See on Suha, kes wäga mureliku näoga astub mättalt mättale ja waatab hoolega ümber iga küüni.

Ukki jääb ta seisma, sest näeb üht kogu eemalt liginemat. Tas' ta tuleb siia poole, mõtleb Suha. Ei tea kuidas küll rääkima hakata, arutab ta endamisi edasi. Ütleb wiimaks, Suha, ja oled menun, mis ja siis teed...

Tulija ei ole aga Willem, waid hoopis Säre Peeter.

„Mis sa's siin...?“ wenitab Suha.

„No sina ju ka,“ wastab see.

„Ma otjin Willemist.“

„Mina samuti,“ kostab Peeter. „Ma waatafin, kodus ei olnud, ja Madi ütles, et läinud ikka soo poole. Ma siis tulin järgi, et — — — Tead, Suha, hommikul mu eit lõhtus endal kae — ja siis tulnud see tüdruk, see Soobergi oma, ja pesnud tal pesu ära.“

„No jelle pärast minagi,“ sõnub Suha ärdalt. „Näe, kui õhtul töölt koju tulin, arwasin, et inglid on toas käinud. Ma polnud juba mitu kuud saanud haista kohwi ja saia lõhnagi — ja nüüd järsku sihuke pulmalaud ees — — —“

Ta tahaks meelelbi veel midagi ütelda, aga tunneb, et midagi märga weereb põste mööda alla. Rapsab siis ruttu käega üle filmade, et teine ei näeks, ja sõnab järsku:

„Hakkame liikuma!“

(Särgneb.)

Suvi ja päife

toovad terve naha taudu.

On saabunud suvi, ja seega on aeg mõelda oma terve peale, eriti oma naha terve peale, sest nahk on meie terve peegel ja on tähtis organ meie kehas, tähtsam kui me jeda harilikult aimame, kuna ta vabastab keha mürgistest ainetest, reguleerib keha soojust, võtab vastu mõjusid välisilmast ning toetab isegi kopjude ja neerude tegevust. Kui higinäärmed võtavad vastu vähe hapnikku, siis nahk „hingab“ alataja. Me võime kergesti märgata, et kui nahk on olnud valguisest lahutatud kinnise riidetusega pika talve kestel, siis ta on muutunud valguisena. Naha valgusena me peame hõõrma kustumata juba võimalikult vara õhu- ja valgusvannidega; seega saab nõrgestatud elujõudu uuesti elustada.

Terve kehal on alati vajadus rohkesti eristada; me peame jeda toimet foodustama kehaliigutustega, niisiis kehaliise tööga, mattamisega või mängimisega. Istuva eluviisi juures läheb higinamisvõimalus kaduma, ja jeda tuleb kahjatseda, sest higinamine on loomulik viis mürgidest vabanemisest. Na kui tänu on nahk valguse eest, nähtub sellest, et valguse mõjul tekivad vitamiinid nahas, elustub ainetevahetus, suureneb mahla de eristus võime, korrastub üldise sisenõrestus, paraneb verekoostis ja ühtlasi saab ära hoitud hädaohu haigusid.

Meil on niisiis küllalt põhjust naha eest hoolt kanda. Meie keha ei sisalda ilmaaegu üks miljonit

higinääret. Juba higinangud, mis ei ole paljale silmale alati näha, teostavad tähtsa töö. Peale selle naha rasvannäärmed annavad vajalise määrdet, et nahk oleks pehme. Higinamisest eristunud ained tuleb nahalt kõrvaldada pesemise teel. Kui aga higinangud on suletud, siis on higinamine takistatud ja pealegi rasvaine ei saa kaita oma ülesannet ning nahk jääb tegevusvõimetuks. Higinäärmed puhastavad vere mürgistest ainetest ning ühtlasi reguleerivad naha soojust. Higinamisest tekib vaheldus. Eriolgu verejõoned laienevad ja verevool on tugev. Siis kui higi nahal aurab, muutub nahk külmaks ja seega jaheneb veri. Seetõttu naha verejõoned tõmbuvad koomale, veri hakkab woolama aeglasemalt, seega väheneb aga ka auramine ja jahenemine. Kui aga nahk on oma tegevuses takistatud valguse, õhu- ja veeravi puudusel, siis võivad kergesti tekkida külmhaigused, millisele hädaohule on harilikult toainimesed välja pandud.

Leidub tänapäevgi veel õhu- ja valguspuudust inimesi, kes sulgevad päiku värsketele õhule ja heledale valgusele. Need inimesed, kes käivad õhmetes riietes — võib-olla puuduse tõttu — on rohkem kaitstud ilmastiku mõjude vastu, — ei ole paremat kaitsevahendit kui hästi terve nahk, mida veri ise soojendab.

Suht linnastele on tarvis valguse, õhu- ja veeravi, et nahka korrastada ja talve vastu valmistada.

Magu igal ajal on vaheldus vajalik, nii ka kehatoimetes, ja jeda vaheldust peame oskama dieti ära kajatada. Diidustest tuleb hoiduda.

Suplus vabas looduses peaks olema lihialaline, see on kehale kõige terve liikum. Kui lastume külma vette, siis tõmbuvad keha välised verejõoned koomale ja võimas verevool tungib keha sisenusse; see ergutab siseeludeid ja korrastab lihaseid. Maane veesolemine aga takistab juba verevoolu.

On arusaadav, et igakuise soojuse ilusat nahajume ja küllat nahalt kõrvaldada inetud ilmutused. Kuna nahk on eristusorgan, siis on ta muutustele ja kahjustustele välja pandud, ja tihti ei aita välised ravimid, vaid haiguse põhjust tuleb otsida ainetevahetuse ja sisenõrestuse riketest. Neid rikkeid tuleb ravida kliiniliselt. Aga ka terve nahk võib hädaohu välja aidata.

Tõepoolest nahahaige võib korrastada õnnelike usse, kes võivad iga kevade ära heita vana naha ja niitelda sündida uuesti. See asjaolu peaks meid õhutama üsna varakult algama kevade naharaviga. Valguse, õhu ja veeravi mõju oleme rääkinud eelpool. Na toitumisest oleneb palju. Naha terveks on vajalikud vitamiinid, mis leiduvad vegetaarietes (taimedest) toortoitustes. Soovitatakse piima, lehe- ja juurvilja, marju, puuvilja jne.

See abi nahalöövetele ja kehtenduse vastu on männinõelte vannidest.

Kõigi vannide, pesemiste ja jupluste järele hoiab naha värsket ja painduvat hea nahakreem.

Tänapäev, millal me teame, et nahk ei ole ainult katter kehade, vaid väga oluline ja tegev organ, mis mõjutab sügavasti kehatoimeid, on meil juurim huvi sellest, et omandada pehme ja ilus nahk, mille varal võime end tunda hästi.

„Meie Aeg“ ilmub kord kuus. Toimetuse ja talituse Tallinnas, Merepuiestee 14-a. Tel. 309-41.
Vastutav toimetaja: M. Bärengrub. Abitoimetaja: H. Pilt. S. P. Adv. K. Eesti Liidu väljaanne.
Hind: aastaks 2 krooni, poolaastaks 1 kroon 10 senti, üksiknumber 20 senti. Tellimine kõigest postiasutustest.